

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dormi Secvre: Vel Cynosvra Professorvm Ac Stvdiosorvm Eloquentiæ,

in qua Centvm Et Viginti Themata Oratoria. Non Solvm Stvdiosis, Sed &
Professoribus eloquentiæ, ac pietatis veræ amantibus utilissima &
pernecessaria explicantur ; Cum Indice rerum atq[ue] verborum locupleti

Tympe, Matthäus

Coloniæ Agrippinæ, 1650

XX. De conscientia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39015

vicarii sententiam offerre ac dicere; Eo quod à te constitutus iudex decrevit, ille causam meam diligenter expendit; multam indixit, parvi feci, quod iussisti, da quod promisisti. Sic vincendus fugandusque tibi est pudor & intempestivus rubor, sic in verecunda hæc verecundia irridenda. Hæc si nobiscum electa illa divini Spiritus organa, in cælo summis & æternis bonis affluentia loquantur, nonne debeant impetrare, ut quisquis hæctenus in suis volutatus est sceleribus, primo quoque die omnes sordes ex anima sua, manibus Dei creata, aut potius ex ore eius sanctissimo producta, abradat, in seipsum descendens omnia latibula conscientia, & abditissimas animæ fibras scrutans, quidquid invenerit sordium in apricum producat, & per justa pœnitentiæ lamenta pristino enam nitori restituat.

EPILOGVS. Caveamus igitur diligentissimè, ne hinc abrepti ad severissimum Judicem, cogamur rationem reddere operum malè expiatorum; sed arrepta communi cū vitiis pugna, sordida lutulentaq; eorum tunica projecta novam conversationis vestem induamus, nihilque prætermittamus, quo ferreæ nostræ mentes ad veram & seriam pœnitentiam pertrahantur. Ita fiet, ut in extremo iudicii die in illis totius orbis comitiis, circumstrepentibus Angelorum tubis, immensa quadam læritiæ voluptate compareamus, cum nos in cælesti Academia ad Dei dextram collocatos omnes Sancti (quorum hic pœnitentiam demiramur) certim ultro accedent & complectentur, ipsa verò Divina Majestas æternis præmiis cohonestabit.

XX. DE CONSCIENTIA.

In Psal. 100

V. P. Del.

Rio, Orat. 5.

EXORDIUM. Quod Marci secundo Dominus ait paralytico: *Vade in domū tuam;* id B. Augustinus interpretatur, ingredi & scrutare conscientiam

mensēs, annos, pravas affectiones in sinu recon-
dunt, monstrum fovēt, aluntque anguem in sinu,
quod ajunt, à quo mox, vires resumēte veneno in-
terimātur. Quas autem lancinationes & angusti-
as interea assidue animo sentiunt? Nā sicut qui ro-
sas vel nardum sinu cōtinet, fovet illa, sed vicissim
reficitur ac fovetur ab illis, & quo diutius ea reti-
net, hoc ipsi melius est; sic accidit cōscientiæ, quā-
do bonarum & laudabilium cogitationum fit ma-
netq; receptaculum: si verò sinu carbones impro-
barum cogitationum excipiat, abdatq;, utitur cum
summo cruciatu, nec ullam requiem potest adipi-
sci. Nequit in conscientia peccatum abscondi, ne-
quit occultari vitiositas, quin appetitus exæstuet,
& interior exteriorq; homo acriter inflammetur.

Prov. 6.

*Nunquid potest homo (ait Sapiens) abscondere ignem in
sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? aut ambula-
re super prunas, ut non comburantur planta eius? Nun-
quid poterit ullus peccatum in cordis gremio sic
occulere, ut spirituali incendio non amburatur?
Nunquid animæ pedibus, intellectu, & voluntate,
innoxius hos carbones intrinsecos poterit versare*

Psalm. 6.

*& conculcare? Nonne Rex David, postquā de cul-
mine sanctimonix decidit, & adulter effectus est,
lectum conscientix lachrymarum profluentia di-
luebat? Non flendo turgiduli tantum ocelli rube-
bant: nivis more liquefcebat, cōscientia æstuante.
Non id in oculis & cōspectu omniū, sed tum quā-
do noctis silentio, quietis cæteris, ipse irrequietus
multa gemēs, largo flumine vultum humectabat.
Vultū? natabat in imbre lachrymarū torus & stra-
tum malæ consciū voluptatis, assiduo hoc fluctu
obrutum demergebat. Sciebat ille, sciebat unū hoc
esse lavacrum, unicā colymbethra, seu piscinā con-
scientiæ expurgandæ, quando semel peccato fuit
fordidata. In eodem conscientix cubili idem Rex
fui similes peccati reatu jubet compungi. In cubi-*

*Aurum ab-
jicit, ornatū
regum de-
ponit, purpu-
ram sacco,
panem cine-
re, citharam
lachrymis.
epulas jeju-
nio commu-
tat.*

Psalm. 4.

libus

libus vestris compungemini: & configi clavis more crucifixi; ne possint à pœnitentia demoveri.

Est præterea conscientia animæ associatus pædagogus & præceptor, cui obtemperem⁹ oportet, maximo nostro bono. Superat enim cæterorum monitorum affectum & diligentiam. Nam si quando parentes & tutores sapius monendo non proficiunt, ilicò desperant, & curam deponunt, familia expellunt, abdicant, exhæredant. Non sic cōscientia, movet iterum atq; iterum, decies, millies, nunquam fastidio nostro, vel irriti laboris frustratione ab officio deterretur. Si monendo ut præceptor, nihil proficit, virgas expedit, & experitur, an vexatio datura sit intellectū: si nec hoc cum fructu, demū adlarrans, ut fida domino canis, ostendit se mutam non esse, furē prodit, induit adversarium & accusatorem; inclamat terribile illud: *Existimasti iniquus, quod ero tui similis*: (Sperasti me semper dissimulatam, & tibi adlaturam, falleris, falleris:) nam & in hac vita arguam te, & in futura statuam peccata tua contra faciem tuam. Ego tibi illa in os ingeram, ego illa tibi ante oculos intētabo. Nonne hoc magno opere expavescendū? nonne jure optimo propterea salutarem admonitionē Psalmista subjungit: *Intelligite hæc, qui obliviscimini Deum, ne quando rapiat, & non sit qui eripiat*. Ne tum exactores illi, & carnifices crudelissimi, te misellum à conscientia accusatum, damnatū, & addictum suppliciis à Deo vincitum & abductum à cacodæmonibus in fletū æternum & stridorem dentium abripiant. S. Athanas. *Quæst. 61.* vult adversarium, de quo loquitur Christus, Matt. 5. c. esse conscientiam uniuscuiusq; , statuentē peccata contra faciem ejus; vocari adversarium, quia semper malis nostris conatibus adversatur: viam ibidem vocari hunc mundum, in quo dum agim⁹, monere Christum, ne ab hoc adversario dissentiamus, & eum opprimere, vel ad justam iracundiam prove-

Orig. lib. 2. in epist. ad Rō.

Chrysof. ora. 4. de Laz.

Psal. 142.

Quæst. 61.

prove-

provocare conemur, alioquin, vae nobis si illi prævaluerimus in hac vita, victoria illa omni clade funestior futura. Nos morimur, adversarius nunquam moritur: ille, quando nos mortui, superstes, in iudicio nos accusabit, & reos peraget, & damnatos abduci postulabit: Deus autem justus iudex quid agat, nisi partes suas in reos convictos? Tradet illos Deus damnatos & addictos malis Angelis, ut Commentariensi, asservandos & excarnificandos, in prædioro inferni carcere, unde, quia novissimum quadrantem nunquam poterimus persolvere, nunquam etiam licebit exire. Et si formidabilis est hic adversarius, ramen diligendus, quia custos fidissimus; metuendus aspernanti, amandus obtemperanti. Qui malo est adversarius, bono pater, & tutor, & amicus est fidelissimus. Amicus verus & sincerus, non adulator amicus, de quo verissimum illud: *Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis vulnera*, vocat liberas increpationes, indices veri amoris; *oscula*, palpum & assentationes supparasitantium. Obdiamus ergo huic præceptori, simus illi consentientes in via, ut nos benigne in patriam perducatur, ut patrocini-um nostri suscipiat in illa tremenda die, ut nobis hic interea sit tutor, pædagogus, & testis fidelis omnium actionum nostrarum, ut non sinat incautis ullum malum obrepere, & omnes animi morbos propellat.

Prov. 27.

2. Conscientia tempore sagi rogæque tutissima est panoplia periculorum: est, inquam, nobis in huius vitæ mari navigantibus, in hac mundi inundatione, & variis vitæ procellis, teste S. Chryostomo, fida ac sacra quædam anchora, quæ non sinit nos in peccatorum barathrum demergi. Ut enim navis in vasto pelago ventis huc illuc rotata ac circumacta, tandem deprimitur aut subvertitur, si careat anchoræ firmamento: sic anima, quæ funem

Ser. 4. de
Lact.

con-

conscientiæ, quo colligabatur, semel abrumpit, necesse est, spiritualib⁹ mundi, carnis, diaboli freneticis impulsa typhonibus, mox fariscat, subsidat, naufrageretur; eoq; magis, quia conscientia sic est anchora, ut simul & clavus & gubernaculum sit, quo custos Angelus, velut nauclerus, navigium ad salutis portum impellit. Hæc nos à piratis, & latrunculis (sic dæmones vocat S. Chrysostrmus) tuerur, ne meritorum merces nobis eripiant. Hæc sola nobis est pro Orci galea, quia omnes insidias retegat; pro Mercurii harpe, quia fibras vitiorum resecat; pro Palladis lancea, quia confodit gigantes, morus dico superbiæ; pro Jovis ægide, quia huius umbone scuti omnia tela nequissimi excipimus illæsi.

3. B. Gregorius Nazianzenus conscientiam nuncupat verum domesticumq; tribunal mortalium. *Orat. de plaga grandinis.* Etenim sicut divinæ justitiæ consentaneum est, in altera vita quoddam esse tribunal certum, justum, & prorsus incorruptum, ubi nec gratiæ, nec odio, nec potentiæ sit locus: sic decuit à Deo justo iudice, & sapientissimè cuncta disponere, etiam in hac vita nobis tribunal constitui, quod futuri illius quoddam foret exemplar, cuius beneficio possemus, si velimus cum divina gratia, damnationem illius ultimi evitare. Nullum verò huiusmodi Tribunal extra nosmetipsos in terris invenitur. Omnes enim, qui isthic sunt, iudices, vel minis & terrore sunt obnoxii, vel gratiæ nimium tribuunt, vel affectibus indulgent, vel muneribus exoculantur; aut, si nihil est horum, interdum sunt indiligentes, juris & æqui imperiti, pigri, obliviosi, facile defatigantur, nec semper vacant partium auditioni. Ideo Deus providè admodum, unicuique huiusmodi tribunal internum præstituit, in quo nec odio, nec amor, nec gratiæ, nec timori, nec invidia, nec avaritiæ, nec desidiæ, nec ambitioni locus est.

est ullus; ubi nec juris, aut æquitatis ignorantia reperitur, nec defatigatio judici molesta, quia est indefatigabilis; nec oblivio obrepit, quia nihil ei excidit. Deniq; reliquorum judicum officium potius in delicto puniendo, quàm impediendo, versatur. Cùm verò optabilius & præclarius sit, ne peccetur perficere, quàm ut delictum jam commissum vindicetur, Conscientia nititur summa vi impedire, ne pecces; id si nequit, postquã peccaris, merita supplicia exigit. Quin etiam sæpe cum peccas, vellicat, & plurimum de voluptate, qua te futurum sperabas, ne nimium vitiis obsecundes, atq; adeò magnam partem decerpit. Quòd si abreptum cernit vi desiderii & concupiscentiæ, stimulos vel nõ satisfecisse, quos admovit; vel contemnere: acutit telorum aciem, & commisso delicto, mæroris ac pœnitudinis duplicat cruciatum, si conscientiæ nostræ judicio staremus, & eius sententiæ pareremus, in ultimo Dei tribunali non judicaremur: imò tam utile est hoc conscientiæ tribunal, ut si pareremus primæ ejus propositioni, seu monito, omne judicium etiam in æternæ condemnationis nobis effugere liceret. Nonne quilibet eum sibi judicem vehementer benevoluntati pari prosequendum amore putaret, qui ante litis contestationem sermone & instanter hortaretur, desistat à lite, alioquin se illum, si pergat, causæ principalis & impensarum jactura mulctaturum? Semper hoc nobis beneficii præstat iudex iste inestinus. Cave, clamat, ne facias: manet te sera pœnitudo, cum inchoaris, quid agis? iterat: desine à cœptis, cave perpetres; cum patrasse videt, incessanter vociferatur, reus es mortis æternæ, ad secundam te confer naufragii tabulam; ni faxis, peristi planissimè: nõne vides terram dehiscentem, & sub ea infernum guttur insatiabile pandentem tibi nonne cernis monstrificos illos atrientes ibi cubile tuum præparantes in mediis

flam

flam
vato
cont
ctus
solet
scen
mun
matu
null
post
arur
mula
quer
itare
cere
anim

M
hic v
ciam
mori
quos
noct
scita
horr
somi
Si ter
admi
quia
os, q
mou
quia
entia
gna c
trans
epul

flammarum vorticibus? *Mulier cum parit*, ait Sal-
vator noster, *tristitiã habet, quia venit hora ejus, &c.*
contra, cum qui tentatur à concupiscentia sua ille-
ctus & abstractus, nulla vel haud magna molestia
solet affici, sed nec tunc quidem, quando cõcupi-
scentia cõcipit, & mox parturit peccatum: sed de-
mum, quando, ut ait D. Jacobus, *peccatum consum-*
matum fuerit, generat mortem. Nullus in conceptu,
nullus in n̄su pariendi dolor, sed v̄æ matri (animæ)
postpartum! tunc incipiunt longa fastidia, tunc
arumnæ. & supplicia conscientie pungentis & sti-
mulantis puerperã, quæ tum acerbius incipit tor-
queri, quàm mulier dum parit. Millies nobis præ-
staret vitam hanc corporis mortis discrimini obji-
cere, quam semel lethiferum peccatum in utero
animæ concipere & parere. In bello,

— hora

Horat.

Momento aut cita mors venit, aut victoria lata:
hic verò nullus est finis periculi, nullus mod⁹ cru-
ciantorum: millies homo die, sæpius noctu
moritur pavore: die fugit conspectum cæterorū,
quos ut conscios timet, vel non sustinet intueri;
noctis silentio sibi ipsi crux est: nam Angelus su-
scitat in conscientia fluctus continuos, suggerit
horrendas imagines periculorum, & pœnarum,
somnia formidanda nullam quietem permittunt.
Si tempestas in pelago excitetur, videas formidinẽ
admirabilem etiam fortissimorum alias, tantum
quia mala eos urget cõscientia: contra cernas ali-
os, qui pusillanimes solent esse, nec facillẽ contem-
nunt vitam, tum quasi securos mortem operiri,
quia testimonium boni status eis perhibet consci-
entia. Idem docent bellici eventus, si stataria pu-
gna decertandum, si assultu per ruinam mœnium
transcendendum. Quid bella loquar? in ipsis
epulis mala conscientia fel ingerit mellitis, &
amari-

Ioan. 16.

Supplicia
spreta con-
scientia.

Jacob. 2.

amaricat omnia fercula. Omnia facit intuta videri, ut nec domus domino, nec thalamus conjugalis satis securum refugium iudicetur. Ut cruciariorum quisque suam efferebat crucem: sic peccata singula suum adferunt, & quasi ante oculos præferunt peccanti cruciatum.

Hic verò quàm gravis, quàm vehemens sit, vel inde potest deprehēdi, quòd idcirco Deus (qua est misericordia) ne doloris acerbitas, si continua foret, hominem ad insaniam & desperationem adigeret, statuit, hunc remorsum non esse jugem seu continuum: sed suis duntaxat recurrentem intervallis, quando ex nimia intermissione periculum aliquod contemptus vel oblivionis nobis immineret. Hac de causa voluit sæpe dolorem hunc recurrere, etiam post diurnam requiem. Quot lustris exactis à fraterna venditione, minimè fraterna, Jacobi filii recordati demum fuere nefarii cri-

Gen. 41. minis in Josephum innocentem commissi, memoriam revocavit, quòd à fratre suo, quem non noverant, leviter vexari se sentirent? Per hoc vestigium tam antiqui delicti recens & repens conscientia illos tam validè pupugit, ut pressum, & intimè impressum silentio crimen, vel in vitis confessionem extorqueret; extorsit confessionem veri conscientia, & quæ vulnus fecerat, morbi medicinam attulit. Si apostema maturè apertum saniem effundat, vitæ retinendæ & augendæ sanitatis causa fit. Quando pus maturum est, validius partem affectam bubone, vel alio abscessu puncturis lacessit, & quasi ostium, sic cutem pulsar, ut emittatur: nullum pus virulentius est peccato, cum hoc non plus concordia est animæ, quam carni cum apostemate purulento; cruciatur caro, quamdiu putredo ulcerosa intra cutem delirescit: animæ còtinuus eculus est, & aculeus acerbus peccatū latens; ardet, urit, coquit, vexat, quiescere non sinit, auget

ingeret adhuc & accendit cruciatum cōscientia, donec non vacula pœnitentię abscissum aperias, & pecciferum virus in Confessarii siue evomas, alio pacto sanitas animæ, & cum sanitate quies non solet obtineri. Nonne diligendus summopere Deus, talis largitor thesauri? quanta cum diligentia hic unio pretiosus est asservandus? quam immortales agendæ gratiæ Angelo custodi, quod hoc instrumento nos admoneat, hoc gubernaculo regat, hac anchora firmet stabilitatq;. Pluris etiam faciēda cōscientiæ admonitio, quod sit quasi Angelicæ custodiæ latens vox, & adhortatio. Agite, itaque, si quid tam mali veneni cōscientiā cuiuspiam morsu lancinat, celeriter. Et id, dū tempus est, expungite, Sacramento Pœnitentiæ ulcus, nisi maturè medicinā applicabitis, petet vitalia, & cum morte corporis in æternum animæ exitium invalescet.

4. D. Bernardus, libris de consideratione ad Eugenium planè aureis, divinè sic scribit: Quid enim ditius? quid in corde dulcius? quid in terra quietius est & securius, bona conscientia, damnata terum non metuit, non verborum contumelias, non corporis cruciatus, quæ & ipsa morte magis erigitur, quàm deprimitur. Singula verba percurranda nobis sunt & confirmanda:

1. Dicit, nihil esse ditius bonā cōscientia. Nam non aurum, non argentum, non gemmæ, vel alia supellex pretiosa; non ædificia sumptuosa, non vinea, non latè patētes agri, non servitorum multitudo, verarum divitiarum nomen merentur; sed conscientia rectæ hæc propria laus est. S. Scriptura illas divitias vocat mammonam iniquitatis, vocat spinas; veræ divitiæ sunt, esse sorte sua contentum; hoc sola potest tibi tribuere bona conscientia. Idcirco Spiritus S. ait: *Bona est substantia,* *Eccl. 14.*
tui non est peccatum in conscientia & nequissima pau- *Opes malè*
peras in ore impii. Si te conscientia remorder pro- *parte, non*
sans opes.

Pars II.

P

ptex

pter tuam iniquitatem, vel parentum usuras, rapinasve, mala merx, malæ sunt opes, imò æs alienum sunt, quia restitutioni obnoxia: erravi, nihil sunt: quia bonum & aliquid convertuntur; non sunt bona, ergo nec aliqua. Quærat quisque & scrutetur quo pacto partæ sint, quas vel ipse acquisivit, vel successione accepit, quibus artibus, quibus studiis, quo bono vel damno cæterorum: illud enim D. Hieronymi: Omnis dives vel iniquus ipse, vel iniqui hæres, nimis quàm plerumque verum est.

Prov. 1.

2. D. Bernardus asserit nihil in corde dulcius esse bona conscientia. Id quoque verissimum est: nam, teste Spiritu Sancto, *Secura mens* (seu recta conscientia) *quasi iuge convivium est*: hoc est, magna felicitas, eaque perpetua & sempiterna. Est enim bona conscientia similis beatitudini cælesti, est quasi gustus quidam beatitudinis æternæ, est quasi quoddam palatii cælestis vestibulum quasi pignus & arrha nobis in antecessum solutionis numerata. Quàm deberet hæc consideratio nos inflammare ad conservandam conscientie puritatem? Gaudium certè spirituale non procreatur rerum copia, non vana mundi gloria, non prolis fœcunditate, non corporis sanitate, sed tantum conscientie puritate, quæ etiam sola veram gloriam tribuit, juxta illud Pauli: *Gloria nostra hæc est testimonium conscientia nostra, &c.* Quare ambitiosi frustra illam quærunt in honoribus, in dignitatibus, in genere, in humana doctrina, in hominum vana laude & admiratione.

2. Cor. 1.

Auctor sermonum ad Fratres de eremo, ser. 10.

Sancta conscientia vermem mentis excludit, est Paradisus deliciarum, variis bonorum operum virgultis confita, variisque virtutum coloribus purpurata, & suaviter cælesti gratia irrigata. Est thalamus Dei, palatium Christi, habitatio Spiritus Sancti, &c.

3. Ne

3. Ne metuatis hanc vobis gloriam, hanc voluntatem, has divitias facile ereptum iri. D. Bernardus providè addidit: Bona conscientia nihil in terrens esse quietius, nihil securius, & id ipsum explicans, adjungit. Damna rerum non metui, nec verborum injurias, nec corporis cruciatus, quæ morte ipsa magis erigitur, quam deprimitur. Audi mundi pulle, audi carnis mancipium, audi terrenæ glebæ ascriptitie, nihil est, quod damnium vel in opibus, vel in fama, vel in corpore amplius formides, si cures bonam conscientiam retinere. Docet hoc te B. Paulus: *Confidimus*, ait, *quia bonam conscientiam habemus, in omnibus volentes bene converteri.* Apostolorum discipulus B. Martialis: Nihil, inquit, illis metuendum, quibus bona est conscientia. Quid enim metuerent? rerum amissionem? sciunt se illas non dominio, sed precario accepisse; sibi non datas, sed accommodatas; sciunt se omnia, quæ verè sua sunt, secum semper portare: sciunt posse ipsis etiam regna, & fortunas auferri, virtutem non posse, si nolint. Sciunt verum esse illud, Tobix: *Pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habemus si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene, hoc est, si habemus bonam conscientiam, abundè divites sumus.* Tum nec spicula linguæ alienæ timenda: quia D. Ambr. auctore benè sibi conscius falsis non debet moveri, nec plus ponderis aestimare in alieno cõvito, quàm in proprio testimonio. Idè judiciũ S. Aug. cuius illa magnanimitate & prudètia præclara sunt: *sententiæ de August. quidquid lubet, sola me coram oculis Dei conscientia non accuset. Item: Conscientiam malam non sanat præconium laudantis nec bonam vulnerat opprobrium convitiantis: nec coronare nos potest laus falsa; nec damnare vituperatio falsa.* Nec nõ illud: *obest nihil, si ex humanis tabulis eũ deleat humana ignorantia, si ex libro viventium*

Heb. 13.

Epist. ad. Colos. c. 4.

Non metuenda bonorum jactura.

Tob. 4.

Non calumniam, & convitia.

Lib. 1. de offic. c. 5.

Ca. 1. contra Secundinũ.

Manichæũ, Lib. 1. Hom.

35.

Epist. 137.

*Lib. 8. Regi-
stri epist. 48.* eum non debeat iniqua conscientia. Sequamur
igitur saluberrimum D. Gregorii Magni consiliū,
Epist. ad Paladium: siue laudemur, siue vitupere-
mur, ad mentem nobis semper recurendum: & si
in nobis non invenimus bonum, quod de nobis
dicitur, magnopere dolendum: si non invenimus
malum, quod nobis impropertur, vehementer
gaudendum. Ex quibus facile alia duo membra
colligimus: si bonum, quod de nobis dicitur, in-
venimus, gaudendum non in nobis, sed in Deo, à
quo illud accepimus, & non superbiendum: si
malum invenimus, quod imputatur, vehementer
dolendum, non tamen desperandum; sed ad Meta-
nœæ pharmacopolium confugiendum.

Non mors.

Multo minus bono animo corporis cruciat⁹ sunt
extremescendi, ac ne mors quidem, ait B. Bernard⁹:
Cur hanc, vel illos metuant, qui sibi probè conscii
sciunt, nihil homini hictimendum præter culpā,
præter peccatum, mortem desiderant boni, ut por-
tum naufragii, ut finem dolorum, ut belli diutur-
ni & periculosi lauream: sciunt beatos, qui inju-
stè patiuntur, & ferunt: sciunt se sic probari, non
damnari. Vnus hæc nos omnia abundè Jobus do-
cet. Vnde, quæso fiebat ut illum non tot abacti gre-
ges, non tot opes ademptæ, non tot ruinæ imperu
oppressorum pignorum interit⁹ inopinatus per-
moveret, sed nudum ipsa nuditas, miserum ipsæ
miseriæ, quasi oblectarunt; nudum se ingressum,
nudum egressurum caneret, & ut pro beneficiis

Job. 27.

Deo laudes psalleret? *Dominus dedit, Dominus ab-
stulit: sit nomen Domini benedictum.* Vnde hæc, nisi
quia, ut ipse ait, eum *cor suum non reprehende-
bat in omni vita sua.* Non illum criminationes
amicorum, non aliorum contemptus, non uxoris
blasphema irrisio, & acerbissima insultatio vince-
bat, hanc increpabat, illos refellebat, omnes mo-
nebat: diceret adhuc in throno sedere regnantem.
Vnde

Vnde hoc? quia cor illum non reprehendebat: plaga pessima percussus, totum corpus scatebat ulceribus, sanies defluebat, omnibus membris velut cavernulis erodentes vermiculi erumpebant, vivum cadaver erat; his cruciatibus nec tantillum frangebatur; saniem velut otiosus testa radebat, putredinem sororis, vermina fratrum loco amplebatur, & (ut Tertulliani verbis utar) erumpentes bestiolas in eodem specus & pastus foraminosa carnis revocabat. Vnde *murus hic aeneus & rotundus triplex* circa pectus tam calamitosum? quia nihil sibi malè conscium erat, quia nullis culpis pallescebat. Fortunæ illud regnū diabolus abstulerat, proprium & animæ æquæ imperiū nec abstulerat Jobo, nec ulli nostrum potest auferre. Nihil ergo æqua conscientia quietius, tranquillius, securius.

Epilogus: Talia tantaque sunt rectæ conscientia bona, qualia quantaque esse ostendi, quibus omnibus privantur, & in contraria incurrunt damna, qui pravam sibi conscientiam formant & consciscunt. Quisquis igitur divitias, gloriam, lætitiā, constantiam, quietem, securitatem, & ut uno dicam verbo, quæ in hac vita potest percipi, beatitudinē cupit, necessarium est prorsus, ut integritatem conscientia, qui possident, si qui possident, sedulo & cautè custodiant, nec tantum sibi bonum unquam ab ullo eripi patiantur: quos verò cor reprehendit necesse est ut conscientia suæ librum volvant. Discutiamus singuli hunc codicē, digesta hæc assiduè digeramus, in hoc veræ sapientia volumine legendo ac relegendo simus assidui, superbię cunctos apices eradamus, luxuria lituras eluamus, iræ asperitatem levigemus, lividas invidia maculas diluamus, per internas lachrymas, per sinceram contritionem, per integram satisfactionem: ad hoc, inquam, eniramur, ut in conscientia penetralibus non amplius stabulentur,

Liber de patientia c. 14.

Pulsis vitiis virtutum germina efflorescent.

dira inferni monstra, superbia, invidia, luxus, libido spurca; sed nascatur viror gratiæ Spiritus Sancti, succrescat humilitas, sobrietas, castitas, charitas. Sic accumbemus jugi convivio, sic versabimur in deliciarum Paradiso, sic ingrediemur in Sancta Sanctorum: quod nos dignetur perducere Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, Amen.

XXI. DE SILENTIO ET TACITURNITATE seu oris custodia.

*V.P. Del Rio
orat. 4. de si-
lento.
Lib. 3. Eccl.
hist. c. 28.
Consule Stri-
mulum vir-
tutum lib. 3.
c. 22.*

EXORDIUM: Pambum Ægyptium, unum ex illis priscis pœnitentiæ laude claris, & divina sapientia imbutis Anachoretis, narrat Socrates cum litterarum esset ignarus, ad unum ex doctioribus & antiquioribus Monachis accessisse, ut ab eo Psalmos edocereretur. Proposuit ei principium Psalmi 38. *Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Quod cum audiisset, recusasse ulterius discendo progredi, quia (sic agebat) si paucula hæc verba posset opere implere, hoc ad perfectionem ei suffecturum. Abiit, nec semestri toto magistrum adivit, à quo cum objurgatus, quod ad reliqua discenda non rediisset, sese Pambus excusavit, petitque ignosceret magister, se primum versiculum nondum re ipsa tenere. Postea multis annis elapsis, ab alio interrogatus, num versum illum jam probe calleret? Quadraginta & novem annis, respondit se illum vix adimplere valuisse.

PROPOSITIO: Ut hoc à viro prudenti & exercitato jure optimo dictum esse intelligatis, singula ad eò brevis sententiæ vocabula perpendendo, de taciturnitatis virtute, & necessitate, oris custodiendi, refranandæq; linguæ paucis dicam.

PARTITIO: I. de necessaria nostri custodia, & periculo viarum humanarum, maximè juvenilis ætatis, dicam 2. nihil aptius, aut utilius ad sui custodiam esse linguæ fræno ostendam.

CON-